

ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Сергій СПИВАК

Микола ШАЮК

Ігор КОВАЛЬЧУК

*Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя,**Тернопіль, Україна*

У сучасних умовах господарювання важливою складовою стратегії розвитку підприємства є не лише отримання прибутку, але й ефективне управління фінансовими результатами — доходами, витратами, прибутком чи збитком. Для цього необхідна надійне обліково-аналітичне забезпечення, яке дає змогу об'єктивно оцінити фінансові результати і приймати обґрунтовані управлінські рішення.

Обліково-аналітичне забезпечення — це сукупність бухгалтерського, управлінського, податкового обліку та аналітичних методів, що забезпечують формування достовірної інформації про доходи, витрати та фінансові результати підприємства. Основною метою такої системи є:

- своєчасне і комплексне відображення господарських операцій;
- забезпечення управлінців актуальною інформацією для прийняття рішень;
- створення аналітичної бази для оцінки ефективності діяльності та прогнозування фінансових результатів [1, 2].

Система обліково-аналітичного забезпечення складається із двох основних компонентів: облікового забезпечення та аналітичного забезпечення.

Таблиця 1. Структура системи обліково-аналітичного забезпечення

Компонент	Підсистеми / інструменти	Мета / Функції
Облікове забезпечення	Фінансовий облік; Управлінський облік; Податковий облік; Первинний облік	Системне відображення операцій, формування бази даних для звітності та аналізу
Аналітичне забезпечення	Фінансовий аналіз; Управлінський аналіз; Моделювання; Центри відповідальності; Аналіз за сегментами	Оцінка доходів/витрат, прибутковості, рентабельності; прийняття рішень; прогнозування

Облікове забезпечення охоплює: первинний облік, фінансовий облік, управлінський облік, податковий облік, на якому базуються подальші аналітичні процедури.

Аналітичне забезпечення включає набір методів і прийомів аналізу — фінансовий аналіз, управлінський аналіз, моделювання, оцінювання рентабельності, аналіз за сегментами, центрами відповідальності тощо [3].

Система обліково-аналітичне забезпечення виконання таких управлінських функцій як:

- забезпечення інформативності та достовірності — дає змогу фіксувати всі господарські операції, доходи і витрати, що мінімізує інформаційні втрати.
- підтримка прийняття управлінських рішень — на основі аналітичних даних керівники можуть вирішувати, які напрями діяльності розвивати, де оптимізувати витрати, як розподілити ресурси.

– контроль і моніторинг фінансових результатів — система дає змогу контролювати, як формуються, розподіляються та використовуються прибутки, що важливо для фінансової дисципліни.

– прогнозування та планування — за допомогою аналітики можна прогнозувати майбутні фінансові результати, оцінювати потенціал різних напрямків діяльності [4].

Для підвищення ефективності системи обліково-аналітичного забезпечення необхідно забезпечити інтеграцію всіх підсистем обліку і аналізу — бухгалтерського, управлінського, податкового, оскільки фрагментарність призводить до неповноти інформації; оновлення і підтримку якості та достовірності інформації — своєчасне відображення операцій, коректне віднесення витрат/доходів, розподіл за центрами відповідальності; використовувати сучасних аналітичних методів — традиційні й сучасні інструменти аналізу, моделювання, прогнозування, щоб відповісти на запити управління в розрізі центрів відповідальності та сегментування — для підвищення точності аналізу ефективності окремих підрозділів або видів діяльності.

Серед основних викликів впровадження системи обліково-аналітичного забезпечення це неповнота даних та несвоєчасність звітності за окремими сегментами чи центрами відповідальності, що ускладнює стратегічне планування. Для усунення даних проблем рекомендується впровадження ERP-систем (наприклад, BAS чи SAP) для інтеграції обліку з аналітикою, а також використання Big Data для моделювання та прогнозування ризиків.

Обліково-аналітичне забезпечення є фундаментальною складовою системи управління фінансовими результатами підприємства. Воно дає змогу формувати повну, достовірну та своєчасну інформацію про доходи, витрати, прибутки або збитки, що вкрай важливо у складному конкурентному середовищі та умовах нестабільності.

Таким чином, система, що включає бухгалтерський, управлінський, податковий облік, а також сучасні аналітичні методи, забезпечує ефективний контроль, аналіз та прогнозування — і як результат — підвищення ефективності діяльності підприємства. Впровадження такої системи має базуватися на принципах інтеграції, якості даних, сегментації за центрами відповідальності та гнучкості методів аналізу.

Отже, обліково-аналітичне забезпечення — не просто бухгалтерський облік, а потужний інструмент управління, який допомагає підприємству адаптуватися до змін, приймати обґрунтовані рішення й забезпечувати фінансову стабільність та розвиток.

Список використаних джерел:

1. Білик М. Д., Бабіч В. В. Обліково-аналітичне забезпечення управління фінансовими результатами діяльності підприємств. Бізнес Інформ. – 2015, № 4.
2. Королюк Т., Співак С., Капустяк Р. Організаційні аспекти бухгалтерського обліку на підприємстві. Галицький економічний вісник. 2024. Том 89. № 4. С. 63–69. DOI: https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2024.04.063
3. Приймак С., Кравець М. Обліково-аналітичне забезпечення управління фінансовими результатами у фармацевтичному бізнесі. Фінансовий простір. 2023
4. Співак С., Королюк Т., Дерейчук О. Організаційні аспекти та інформаційне забезпечення процесу формування звітності підприємств. Галицький економічний вісник. 2024. Том 87. № 2. С. 116–121. DOI: https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2024.02.116